

Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України
відділ історії зарубіжної філософії
сектор історії східної філософії

25 січня 2022, 18:00

СЕМІНАР ДОСЛІДНИКІВ СХІДНИХ ФІЛОСОФІЙ

Засідання СХХХІV

приєднатися до конференції Zoom можна за посиланням:
<https://us02web.zoom.us/j/5283166054?pwd=U1dmSVFPMHVpTnJBWEpUNmZuUmk4dz09>
Ідентифікатор зустрічі: 528 316 6054, пароль: TNHvU9

Тема доповіді:
«Релевантність (актуальність)
суспільно-політичних ідей
свами Вівекананди сьогодні»

Доповідач:
Мрідула Гош,
доктор філософії, НаУКМА

ЗАПРОШУЄМО УСІХ ЗАЦІКАВЛЕНИХ!

Див.:
www.tdsf.kiev.ua/
http://community.livejournal.com/ukr_asia_philos
<http://www.facebook.com/OrientalPhilosophiesSeminarKyivUkraine>

ТЕЗИ

Постать релігійного і соціального реформатора свамі Вівекананди та його спадщина протягом довгого часу залишаються надзвичайно релевантними не тільки в Індії, а і на Заході (після його передчасного відходу в 1902 році у віці 39 років). Ідеї Вівекананди мають важливий вплив на сучасне індійське суспільство та політику, на поширення індійських традицій на Заході, на академічні дослідження його соціального та політичного значення в сучасному «глобалізованому» світі.

По-перше, агіографічне, а також популярне розуміння чиказької промови свамі Вівекананди робить його першовідкривачем міжконфесійного діалогу та ініціатором сучасних підходів до релігійного діалогу, його ім'я тісно пов'язане зі зростанням альтернативних духовних течій на Заході. По-друге, свамі Вівекананді також приписують створення популярного уявлення про Схід як про «духовне» суспільство та про Захід як про «матеріалістичне» суспільство. Ця тема вплинула пізніше на багатьох відомих мислителів, зокрема, на доктора Сарвепаллі Радгакрішнана.

По-третє, дуалістичне конструювання свамі Вівеканандою «матеріального» Заходу та «духовного» Сходу стало джерелом і натхненням правого політичного бренду індійського націоналізму. Академічні роботи, які допомагають кооптувати Вівекананду до лав політичних праворадикальних груп, ґрунтуються на агіографічних текстах, а також на західних герменевтичних інтерпретаціях індуїзму. В результаті, Вівекананда постає «індуїстським ченцем» у вузькому сенсі цього терміну.

Зовсім протилежну точку зору вищесказаному можна легко продемонструвати, проаналізувавши ті погляди Вівекананди, за якими адвайта-веданта виходить за межі будь-якої конкретної релігійної чи культурної традиції, а також взаємодію Вівекананди з індійськими традиціями, його ставлення до основних неіндуїстських традицій. У своїй промові в Чикаго у завершальний день конференції, 27 вересня 1893 року, він сказав: «якщо хтось мріє про виняткове виживання своєї власної релігії та знищення інших, я від усього серця шкодую його і вказую йому на те, що не зважаючи на опір, на прапорі кожної релігії незабаром з'явиться напис: «Допомога, а не боротьба», «Асиміляція, а не знищення», «Гармонія і мир, а не розбрат». Цей дух співіснування є той самий соціально-релігійний контекст, у якому слід розуміти Вівекананду, йому притаманні зміни та «реформуючі» аспекти індуїзму, а також вплив «неіндуїстських» традицій: християнства, ісламу та буддизму.

Сьогодні соціально-релігійні та політичні ідеї Вівекананди надзвичайно актуальні для академічної спільноти, бо сприяють уникненню невідповідностей. Нам потрібно ставити їх в рамки простору і часу, тобто в історичний контекст колоніального панування в Індії. Британське правління

в Індії сприяло формуванню економічних, соціальних й освітніх можливостей Вівекананди, визначило місце його сім'ї в бенгальському суспільстві, пізнішу взаємодію з неіндуїстськими традиціями загалом і з християнством, зокрема. Розширення можливостей людей для Вівекананди починається з формування характеру та духовного розвитку особистості, молоді, щоб згодом бути перенесеним до народу та нації. Хоча він не пропагував жодної політичної ідеології і жодного шаблону партійного будівництва, його ідеї істотно вплинули на таких видатних і різноманітних особистостей, як Шрі Ауробіндо Гош, Магатма Ганді, доктор Б. Р. Амбедкар і на багатьох лідерів індійського визвольного руху.

Постколоніальне прочитання соціально-політичних ідей свамі Вівекананди відображає інклюзивний, універсальний і неортодоксальний підхід до інтерпретації індуїзму (на той час ототожнюваного з сутністю Індії) на Заході, який здійснюється зрозумілою західній аудиторії мовою, а також його концепцію Сходу і Заходу. Важливим у цьому контексті є і зв'язок між патріотизмом, соціальним усвідомленням, служінням людству та духовним зростанням, розвинутий у творі під назвою «Карма-йога».

Деякі з вищезгаданих тез будуть розгорнуті на запропонованому семінарі 25 січня.

Докладніше про пані Мрідулу Гош (Індія)

Народилася в Колкаті, громадянка Індії. За освітою політолог, історик-міжнародник, доктор філософії. З травня 2020 року працює на кафедрі міжнародних відносин НаУКМА. У житті багато хто її знає як поетку, перекладачку, журналістку, правозахисницю. Очолює громадську організацію Східноєвропейський інститут розвитку. Авторка та редакторка багатьох міжнародних та українських аналітичних публікацій, авторка першого перекладу творів української літератури мовою бенгалі: антології «Україна альпона – Український візерунок», до якої увійшли твори 28 українських поетів від давніх часів до сучасності та переклад драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня». У травні-липні 2012 року вела серію авторських програм із міжнародних проблем «Про світ із Мрідулою Гош» на телеканалі ТВі. Ініціювала створення Центру Тагора в Україні та численні мистецькі, культурницькі і суспільно значущі проекти, зокрема: 1) Вшанування спадщини Ганді, починаючи з 2007 року, щороку проходить під гаслом «Око за око робить усіх сліпими», 2) «Де душа живе без страху», який зосереджується на творчості Рабіндраната Тагора.